ל) [מוספתח פייו עיים], ב) [ל"ל רבה], ג) [לקמן עה.], ד) [שם לו: גיטין

מנו. כ) גיטיו מה: ויבמות

במשנה דגיטין מה: אלא כך איתא שם א"ר אלעזר לא

הינתו שם כו ל הנעור לנו אסרו זה אלא מפני זה וע"ש בפרש"י גם רש"ל מ"ז ועי

גירסת הרא"שן,

מוסף רש"י

ממאנת והולכת לה.

דלאו נישואין הוו, לענין זנות נמי לא מיתסרא עליה, דפנויה בעלמא היא

ולא אמרינן בעילות שבעל

משגדלה הוו קידושין, דקסבר כל הבועל על

דעת קידושין הראשונים הוא בועל, ולא נתכוין לחזור ולקדשה (נדה נב.)

וכיון דלה בעיה מיניה גיטה להו השתו הויה ואי זינתה הרי היה

כפנויה שזינתה ומותרת לו

(יבמות ק:). אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית

דין. כלומר אינו מקפיד

. את אשתו משום נדר.

שנדרה. ואמר אי אפשי באשה נדרנית (גיטין מה:). לא יחזיר. וטעמא מפרש לא

התם בהשולח גע שאם

אתה אומר יחזיר שמא מלך זו אצל חכם לאחר

שניסת ויתיר לה נדרה ויאמר המגרש אילו הייתי יודע שיש היתר לנדר

שנדרה, אם היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי

מגרשה, שהיתה חביבה עלי

ביוחר. ונחלם זה חבטל ניתו, הלונכו הם לוכשל גיטו למפרע ועוקרו, ובניה מן השני ממזרים, לפיכך

אומרים לו מסחלה הוי

משום נדר שנדרה לא

יחזיר עולמית, ואם היא חביבה עליך לא ובקש היתר לנדרה, ואי מגרש

ער:

בא מייי פ״ז מהלי אישות הלי ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי לט סעי׳ ב: מא ב מיי׳ שם הלי ט טוש"ע שם סעי' ו: מב ג מיי' פ"י מהל' עשין מח טוש"ע שם סי

תוספות רי"ד

: סעיף

בהכי הוא דלא הוו קידושין הא לא אתני הוי . קידושין. קידושין דרבנן הוא דצריכה הימנו גט מדרריהם שלא יאמרו מובויהם שלא יאמון אשת איש יצאה בלא גט אבל מדאורייתא אינה מקודשת כלל והוי מק"ט כדאמרי׳ לגבי נדרים וכיון שמה"ת אינה מקודשת . מש״ה ארוסה אינה אוכלת בתרומה שמא ימצאו בה מומין בין מומין ביו כווכון גדולים בין מומין קטנים שאין לחלק בין מומין למומין בענין זה כלל):

ממה לבריש יבמות (דף ב: ושם) תנן וחי אתה מולא בחמותו ואם חמותו כו' או שמיאנו ואמאי

והא משכחת לה בקידשה על תנאי ולא בעל דאפי׳ רב מודה לאביי דאינה לריכה גט וי"ל דאפילו מיאון אינה לריכה אבל קשה דמשכחת הרי הוא בא לך לידי כך הילכך לאו נדר הוא ומותר לך נמצא כמי לה בקידש על תנאי ובעל לשמואל דאמר משום ר' ישמעאל דאמר הכא דממאנת ויש לומר דלשמואל ולרבי

בו זרעו וליכא למימר דלאו דוקא דבר שאמר אותו לדיק אלא

כעין אותו דבר שאמר אותו לדיק דהא מסיק התם נמנו וגמרו עד

מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות ומאי נמנו וגמרו שייך

כאן כיון דרבי ישמעאל מודה בקידושי קטנות שאין יכולה למאן ופשיטא שבתו לא היתה יכולה למאן ועל מה היו עומדין למנין

דאפילו רבי יהודה דאמר עד שירבה השחור מודה דכשבנה מורכב

על כתיפה דאין יכולה למאן דהא אמרינן התם דמודה רבי יהודה

כשנבעלה ומיהו יש לומר דמתני' בפרק קמא דיבמות (דף ב:) דלא

כרבי ישמעאל אף על גב דאמרינן החם דבפלוגחא לא קמיירי היינו

אמנינא דט"ו נשים ושמואל לא סבר כר' ישמעאל אלא בקידושי

טעות דוקא ולהכי לא פריך ליה ממתני' דיבמות ולא מסתם מתניתי' דנדה דתנן עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות ובהדיא

אים ליה לשמואל במי שמת (ב"ב קנו. ושם) דבודקין למיאונין לאפוקי

ממאנת והולכת לה תנו רבנן *הלכה אצל חכם והתירה מקודשת יאצל רופא וריפא ישמעאל נמי לרתה מותרת אפילו אם לא מיאנה זאת שהיא ערוה כשלא נודע לה הטעות והא דקאמר ממאנת והולכת לה היינו שאם נודע לה הטעות יש לה למאן דאם לא מיאנה ועמדה אצלו מחלה החנאי אי נמי ממאנת לאו דוקא אלא אפילו בלא מיאון אינה כלל אשתו ואפי׳ נודע לה הטעות וריב"ן תירך ביבמות דרבי ישמעאל איירי בקידושי טעות אבל בקידושי קטנות מודה דאינה ממאנת ומתני׳ דיבמות לא מיירי אלא בקדושי קטנות וקשה דבפרק בא סימן (נדה נב. ושם) משמע בהדיא דבקידושי קטנות נמי איירי רבי ישמעאל דאמר חברוהי דרב כהנא סבור למיעבד עובדא כרבי יהודה ואף ע"ג דנבעלה דאמר עד שירבה השחור על הלבן אמר להם רב כהנא לא כך היה מעשה בבתו של רבי ישמעאל שבאת למאן בבית המדרש ובנה מורכב על

אותה אינה מקודשת מה בין חכם לרופא חכם עוקר את הנדר מעיקרו ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא והתניא אצל חכם והתירה אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת אמר רבא לא קשיא הא רבי מאיר הא רבי אלעזר הא ר"מ דאמר ∘אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין הא ר"א דאמר מאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד מאי היא יודתנן יהמוציא את אשתו משום נדר לא יחזיר משום שם רע לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר לא ידעו בו רבים יחזיר רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר י(רבי אלעזר אומר אחד צריך ואחד אינו צריך לא יחזיר) אמר רבי אלעזר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך מאי מעמא דרבי יהודה דכתיב ולא כתיפה ואותו היום הוזכרו דבריו של רבי ישמעאל בבית המדרש ורבתה בכייה בבית המדרש ואמרו דבר שאמר אותו לדיק יכשל

ולא חש לבדוק את הדבר ואיכא למ"ד כדי שלא יהו בנות ישראל פרולות בעריות ובנדרים: כל נדר שידעו בו רבים. שנדרתו בפני עשרה: לא יחזיר. קסבר טעמא משום שלא יהו פרולות בנדרים הוא וכי נדרה בפני רבים וזהו נדר שאין לו הפרה כדאמרינן בגיטין [שס] פרלה יותר מדאי קנסוה: שלא ידעו בו רבים. דיש לו הפרה לא קנסוה והכי אמר התם דרבי יהודה לא חייש בנדר לקלקולא: רבי מאיר אומר כל נדר שלריך חקירם חכם. שאין הבעל יכול להפר שאינו מדברים שבינו לבינה ולא עינוי נפש: לא יחזיר. קסבר טעמא משום קלקולא הלכך בהאי איכא קלקולא דאומר אילו הייתי יודע דחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשיך דרולה הייתי שתתבזה בבית דין ויתירו לך: ושאינו לריך חקירת חכם. נדר שהבעל יכול להפר: יחזיר. דבהאי לא מלי לקלקלה שהיה לו להפר ולא הפר: לא אסרו לריך. חקירת חכם: אלא מפני שאינו לריך. שהלריך חקירת חכם אין בו קלקול דלאו כל כמיניה לומר אילו הייתי יודע לפי שאין אדם רולה שתתבוה אשתו בבית דין אלא מפני מה אסרוהו מפני שאינו צריך דיכול הוא לכחש ולומר לא הייתי יודע שאני יכול להפר וגזרו האי אטו האי: מאי

הלכה. אחר קידושין אצל חכם: והסירה. מן הנדרים: אצל רופא

וריפה חותה. מן המומין: עוקר הנדר מעיקרו. שהרי פותח לה

בחרטה אדעתא דהכי מי קא נדרת והיא אומרת לו לא וחכם אומר לה

:שלא היה עליה בשעת קידושין

מכחן ולהבח. חבל עד עכשיו היו

עליה נמלא שבשעת תנאי הקידושין

הטעתו: הכי גרסינן והתניא אלל

חכם והתירה אלל רופא וריפא אותה

אינה מקודשת. וקשיא חכם אחכם:

הא. דקתני מקודשת ר"מ היא:

דחמר חדם רולה. חינו מקפיד חם

תלך הצל חכם: אין אדם רוצה כו'.

הילכך אדעתא דהכי לא קידשה: משום נדר. שהיתה נדרנית: לא

יחויר. מפרש במסכת גיטין [מו.] תרי

טעמי איכא למ"ד משום קלקולא שאם אתה אומר יחזיר שמא חלך וחנשא

ונמצא שם רע שאינו ש"ר או נדר

נעקר ע"י חכם ומקלקלה זה ואומר

אילו הייתי יודע שכן הוא אפי׳ נותנין

לי מאה מנה לא הייתי מגרשיך

לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוליא

את אשתו משום שם רע או משום נדר

לא יחזיר ואם חביבה היא עליך לא

תמהר להוליאה ואי אתי תו לקלקל

לא מהימן שהרי יודע שנאסרה עליו

לה מהשתא ודאי שנואה היא עליו ותו לא מלי עקר גיטה בדברי שקר (יבמות רה). משום שם רע. שינא עליה לעו זנות (גיטין מה:). לא יחזיר. ואפילו נמלאו דברים בדאים (שם) כרפרישית טעמא תנשא לאחר וילא על הלעז הראשון ששקר היה ויתחרט המגרש ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא וכו' וירחוח רה.). כל נדר שידעו בו רבים. שנדרתו נרנים, לא יחזיר. דאין לו הפרה, נו הפרה, וני יאונים לא חייש לקלקולא אלא שלא יהיו בנות ישראל פרולות בנדרים, הלכך אי נדרה נדר ברבים פרילות היא בנדרים וקנסוה, ושלא ידעו בו רבים דיש לו יזעו כו לפט זים לו הפרה לא קנסוה (גיטין מה:). כל גדר שצריך חקירת חכם. לילך לפני חקס ולבקש פתח וחרטה חכם ולבקש פתח וחרטה ואין הבעל יכול להפר, לא יחזיר. דר"מ סבר טעמא משום קלקולא הלכך נדר שאינו יכול להפר אבל חכם יכול להתיר, יכול הוא לקלקל את הגט לאחר שתנשא לאחר ויאמר מגרשה (שם). ושאינו צריך חקירת חכם. אלא הוא יכול להפר, לא הולרכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה. לפי שאינו יכול

76

מדרבי יהודה דאמר עד שירבה השחור ובשילהי פרק נושאין על :טעמא דרבי יהודה. דאמר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה החנוסה (יבמות ק: ושם) דחמרינן משכחת לה בקידושי טעות כדרב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל והיא לא נתפשה כו' אין 631 להוכיח דרבי ישמעאל איירי דוקא בקידושי טעות מדשביק קידושי קטנות דאיירי בהן התם מעיקרא ונקט קידושי טעות דר' ישמעאל איירי נמי בקידושי קטנות כדמוכה בנדה (נב. ושם) אלא משום דההיא סוגיא קאי אמילתיה דשמואל דאמר התם לעיל עשרה כהנים עומדים ופירש כו׳ ושמואל לא סבר כר׳ ישמעאל אלא בקידושי טעות דוקא כדפרישית לכך נקט קידושי טעות ואם תאמר ולרבי אלעזר דאמר לעיל דברי הכל לריכה הימנו גט ואפי׳ בקידושי טעות לא סבר כרבי ישמעאל אם כן תיקשי לשמואל סתם מתניתין דהתם דלא מלי לאוקמי מתני׳ דהתם לא בקידושי קטנות ולא בקידושי טעות לרבי אלעזר ולעיל דוחקין לאוקמי סתם מתניתין כוותיה ויש לומר בדוחק דהוה מוקי לה כגון שפירש בהדיא שאינו בועל לשם קידושין: חבם עוקר הגדר מעיקרו בו'. אין לפרש דבלשון תליא מילתא שהרי קדשה על מנת שאין בה מומין והיו בה מומין דא"כ הלך הוא אצל הרופא וריפאו אמאי אמר לקמן דמקודשת אלא בקפידת המומין תלוי הטעם שאף עתה לאחר שנתרפאת היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה מומין אבל נדרים ליכא קפידא הואיל ועוקרו למפרע אבל אי לא הוה עקר להו אלא מכאן ולהבא הוי נמי קפידת עונש משעת הנדר עד שעת התרה ודוקא הלכה אצל חכם והתירה קודם ידיעת הבעל אבל לאחר ידיעת הבעל לא מהני להו היתר כדקתני במתניתין נמצאו עליה נדרים אינה מקודשת ולא מפליג בין בני היתר ללאו בני היחר וטעמא שעל מנת כן מקדשה שאם לא ירצה לבטל הקדושין מחמת הנדרים שיהיו קדושין קיימין והיכא דידע קודם שהותרו הרי מיד רוצה שיהיו מבוטלין דשמא לא יהיה להם היתר אבל היכא דהותרו קודם ידיעתו הא לא רצה לבטלם מפני הנדרים שאין עתה שום קפידא: משום דע לא יחזיר. אומר ר"י דמאן דמפרש בהשולח (גיטין מו.) טעמא משום קלקולא בשביל אומו קלקול לא יהא גט בטל ובניה ממורים שהרי לא עשה חנאי בגט כיון שלא החנה ולא כפל וחדע דליכא חנאי דאי עשה חנאי מאי טעמא דמאן דלא חייש לקלקולא ועוד דאם עשה תנאי מה מועיל מה שאמרו דלא יחזיר בכך לא יבטל התנאי אלא ודאי לא עשה לה תנאי גמור אלא שאמר לה משום שם רע אני מוליאך כדאמרינן התם וליכא אלא לעז בעלמא ולפי זה אין לריך טעם שבקונטרם דכיון דאמר לא יחזיר לא חיישינן תו לקלקולא כיון דלא חשש לבדוק בכל ענין מגרש לה אלא כיון דחשש ממזרות ליכא משום לעו נמי ליכא למיחש דודאי אם היה יכול להחזירה היה לן לחוש פן יוציא לעו כדי להחזירה אפילו ניסת כבר דסבור דמותרת לחזור לו דשוגגת היא אבל עתה שאינו יכול להחזירה למה יוליא לעו וליכא למימר דהכא כיון דאמר משום שם רע אני מוליאך גלי אדעתיה שאינו רולה שיהא גט אם אינו שם רע כמו בזבין ולא אינטריכו ליה זוזי (לקמן 13.) וההוא דובין נכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל (קידושין מט:) דסגי בגלוי דעת דע"כ הכא בעינן חנאי מדמשני התם הא מני רבי מאיר היא דאמר בעינן חנאי כפול והכא בדלא כפליה לחנאיה ומה שייך הכא חנאי כפול אי סגי בגלוי דעת אלא ודאי בעינן תנאי ולרבי מאיר דבעינן תנאי כפול אפילו לעז ליכא כיון דלא התנה ולא כפל:

לפלקלה ולומר אילו היימי יודע כו׳ שהכי נדר פתוח הוא והיה לו להפר ולא היפר (שש). לא אסרו צריך אלא מפגני שאינג צריך. לא אסרו אריך דבלריך לא הייה לע לחש לפלקלה ולומר אילו היימי יודע שחכם יכול להמירו לא היימי מגרשיך, דאנן סהדי דאין אדם רולה שחמבוה אשתו בנית דין בפני חכם לילך לבית דינו ולישאל על נדרה, אלא מפני נדר שאינו לריך חכם ובעל יכול לקלקול, לפי שאינו יכול היימי יודע שהיימי יכול להפר לא היימי מגרשיך (שש).